MALTA

QORTI CIVILI
PRIM' AWLA

ONOR. IMHALLEF
ANTHONY ELLUL

Seduta tas-27 ta' Gunju, 2013

Citazzjoni Numru. 861/2012

Licia Borg

Vs

HSBC Bank (Malta) plc, Bank of Valletta plc, APS Bank plc, Malta Stock Exchange plc, Lombard Bank Malta plc, Global Capital plc, Farsons Cisk plc, Tumas Investments plc u Rita Cassar imsejha fil-kawza b'digriet tas-27 ta' Settembru 2012.

Din is-sentenza parzjali titratta l-eccezzjonijiet ulterjuri li tat Rita Cassar li kienet imsejha fil-kawza b'digriet tas-27 ta' Settembru 2012.

Permezz ta' kawza prezentata fid-29 ta' Awissu 2012 l-attrici qeghda titlob li l-qorti:-

"1. Tiddikjara li l-attrici ghandha dritt li tirtira u tinkassa minghand kull persuna bank u awtorita' ohra kull somma ta' flus kapitali u titoli ta' fondi pubblici li jghajtu lil zewgha l-mejjet Philip Borg u li huma soggetti ghal uzufrutt favur taghha skond id-disposizzjonijiet tal-Ewwel Artikolu tat-testment tat-23 ta' Settembru 1996 atti Nutar Nicola Saliba.

2. Tordna lill-istess konvenuti intimati sabiex lir-rikorrenti attrici, matul hajjitha jawtorizzawha tirtira u tinkassa minn kull kont u investiment u kapitali u titoli ta' fondi, li jinsab depozitati ghand l-istess konvenuti f'isem il-mejjet zewgha Philip Borg kemm wahdu kif ukoll konvuntivament mal-attrici minghajr il-kunsens tal-eredi tal-istess zewgha.".

Il-kwistjoni hi bejn omm (l-attrici) u bintha (l-imsejha fil-kawza). B'testment unica charta li sar fit-23 ta' Settembru 1996 fl-atti tan-nutar Nicola Said, ir-ragel tal-attrici iddispona, flimkien ma' martu:-

"It-testaturi Philip u Licia Borg jhallu lil xulxin cioe' dak li jmut l-ewwel lil dak li jibqa' haj u ghal tul hajtu kollha l-uzu u l-uzufrutt in generali ossia t-tgawdija tal-beni taghhom kollha mobili u immobbli, korporali u inkorporali prezenti u futuri, ezenti minn kull obbligu legali tal-inventarju u tal-kawzjoni; bil-fakolta' fit-testatur li jibqa' haj l-ahhar li jkun jirtira u jinkassa min ghand kull persuna, Bank u Awtorita' ohra kull somma ta' flus, kapitali u titoli ta' fondi pubblici soggetti ghal imsemmi uzufrutt"[1].

B'rikors prezentat fit-22 ta' Frar 2013[2], l-imsejha fil-kawza talbet permess biex tressaq eccezzjonijiet ulterjuri. B'digriet tal-5 ta' Maru 2013[3] il-qorti laqghet it-talba.

L-eccezzjonijiet ulterjuri huma:-

[1] Fol. 7.
[2] Fol. 68.
[3] Fol. 69.

1. Il-konvenuti qatt ma kellhom interess fil-kawza. Tant hu hekk li l-attrici cediet il-kawza fil-konfront taghhom ilkoll. Bis-sejha ex officio fil-kawza, il-qorti qeghda tirreintegra gudizzju li ma kellux saqajn li fuqhom seta' jieqaf legalment, u qed issehh sostituzzjoni tal-konvenut originali. Sejha fil-kawza ghandha tigi milqugha biss biex jigi reintegrat il-procediment, izda dan m'huwiex dak li gara f'dan il-kaz. Ghalhekk il-konvenuta ghandha tigi liberata mill-osservanza tal-gudizzju.
2. *It-talbiet kif impostati fir-rikors mahluf u maghmula kontra l-imsejha fil-kawza ma jistghu qatt jaghmluha legittima kontradittrici billi ma jregux fil-konfront taghha*.

Il-qorti rat in-nota ta' sottomissjonijiet li pprezentaw il-partijiet.

<u>Fatti u kwistjoni</u>.

1. L-attrici qeghda tippretendi li in vista ta' dak li ddispona zewgha ghandha kull dritt li tisbanka u ssarraf l-investiment kollha registrati f'ismu fid-data tal-mewt (17 ta' Frar 2011). Permezz ta' nota prezentata fil-25 ta' Ottubru 2012 u konfermata bil-gurament l-attrici ddikjarat li: *"…. Hija trid li jekk tigi bzonnhom tkun tista' tuzahom kif ried zewgha minghajr ma titlob l-karita' mingahnd uliedha. Fuq kollox ghalhekk hija u zewgha ghamlu din il-klawzola biex ma jigu bzonn hadd."*[4].
2. Uliedha Albert Borg u Marika Zamit, jaqblu ma dak li qeghda tippretendi l-attrici[5]. Hi biss l-imsejha fil-kawza li tippretendi li ommha ghandha biss tgawdi l-frott tal-investimenti u xejn iktar[6].
3. Originarjament l-attrici harrket lill-kumpanniji fejn issostni li hemm investiment registrat f'isem zewgha, bil-ghan li dan ighaddi f'isimha. Jidher li l-konvenuti riedu li jkun hemm il-kunsens tal-werrieta kollha. Min-naha taghhom kollha nsistew li l-werrieta ghandhom ikunu parti. Inoltre, kollha ddikjaraw li m'humiex legittimi kontradditturi[7].

---

[4] Fol. 42.
[5] Fol. 50-51.
[6] Ara twegiba guramentata a fol. 61.
[7] Fol. 18, fol. 23, fol. 27, fol. 33, fol. 35, fol. 38,

4. B’digriet moghti fis-27 ta’ Settembru 2012[8] il-qorti sejhet fil-kawza lil Rita Cassar.
5. Wara dak dikjarat fil-verbal tas-seduta tat-22 ta’ Novembru 2013[9], l-attrici rrinunzjat ghat-talbiet fil-konfront tal-kumpanniji[10].

L-Ewwel Eccezzjoni.

M’hemmx dubju li Rita Cassar ghandha nteress f’dawn il-proceduri gialadarba hi wahda mill-werrieta ta’ missierha u qeghda toggezzjona li ommha jkollha access ghal dak il-kapital li jifforma parti mill-wirt ta’ missierha.

Li tidher li nsiet Rita Cassar hi li s-sejha fil-kawza taghha saret meta kienu ghadhom parti mill-process il-kumpanniji konvenuti. Hi stess, fit-twegiba tal-14 ta’ Dicembru 2012, irrikonoxxiet li l-presenza taghha fil-kawza kienet mehtiega. Id-digriet tal-kjamat fil-kawza ma kienx intiz biex ikun hemm sostituzzjoni ta’ partijiet fil-kawza. Ir-rinunzja fil-konfront tal-konvenuti l-ohra saret wara li Rita Cassar iddahhlet fil-kawza. Jidher li wara li qieset l-eccezzjoni tal-kumpanniji konvenuti li m’humiex il-legittimi kontradittturi, l-attrici iddecidiet li tirrinunzja fil-konfront taghhom[11]. L-attrici kellha kull dritt li taghmel hekk. B’daqshekk ma ppregudikatx il-posizzjoni taghha fil-kawza. Inoltre lanqas ma jfisser li fis-sostanza l-konvenuti l-ohra ma kienux legittimi kontradittturi meta tqies li l-indikazzjoni hi li ma kienux lesti li jassumu responsabbilta ghal dak li jirrigwarda l-interpretazzjoni tal-Ewwel Artikolu tat-testment, u riedu li jkun hemm il-kunsens tal-werrieta kollha qabel ma jirrilaxxaw il-kapital. Certament li meqjus li s-sentenzi jifformaw stat fil-konfront biss ta’ min ikun parti

[8] Fol.12.
[9] Fol. 60.
[10] Nota prezentata fil-21 ta’ Dicembru 2012 (fol. 64).
[11] Ara l-verbal tas-seduta tat-22 ta’ Novembru 2012. Jidher ukoll li qieset ukoll id-dikjarazzjoni li ghamlet bintha li *"... ghal dak li jirrigwarda l-investimenti intestati f’isem id-defunt Philip Borg u l-attrici konguntivament, jekk l-attrici tressaq prova li dawn l-investimenti kienu effettivament jiffurmaw parti mill-komunjoni tal-akkwisti gja ezistenti bejnha u d-defunt Philip Borg, allura l-eccipjenti ma topponix li nofs dawn l-investimenti jigu inkassati mill-attrici u li dawn ikunu a disposizzjoni libera taghha."* (fol. 61).

fil-kawza, l-attrici setghet zammet ferm it-talbiet fil-konfront tal-konvenuti l-ohra biex tkun certa li jekk l-ewwel talba tinqata' favur taghha, hadd mill-konvenuti l-ohra ma kien jista' jinvoka l-Artikolu 237 tal-Kap. 12, u b'hekk ukoll ikunu mgieghla mill-qorti li jwettqu dak li talbet fit-tieni talba.

Lanqas ma jista' jsir xi argument fis-sens li l-kjamat fil-kawza saret bil-ghan li jigu sostitwiti l-konvenuti. F'dan il-kuntest il-qorti tosserva li:-

(a) Kienet il-qorti li *ex officio* ordnat li Rita Cassar tissejjah fil-kawza. Dan kien l-ewwel digriet moghti mill-qorti qabel l-ewwel smiegh.
(b) L-Artikolu 175 tal-Kap. 12 stess jikkontempla li b'ordni tal-qorti jistghu jizdiedu u jitnaqqsu l-partijet. Rita Cassar qeghda tintilef f'aspetti procedurali meta ma sofriet l-ebda pregudizzju. Hu fl-interess taz-zewg partijiet li ladarba hemm din il-kwistjoni bejniethom jkunu jafu darba ghal dejjem min minnhom ghandu ragun.

<u>It-Tieni Eccezzjoni</u>.

Il-konvenuta ssostni li m'hijiex il-legittima kontradittrici fir-rigward tat-talbiet tal-attrici. Eccezzjoni li m'hijiex kompatibbli mat-tieni eccezzjoni tat-twegiba li pprezentat fl-4 ta' Dicembru 2012[12]. Ghal darb'ohra hu evidenti li wara li l-attrici rrinunzjat ghall-kawza fil-konfront tal-konvenuti l-ohra, bidlet il-linja ta' difiza ghaliex fl-eccezzjoni originali kienet qeghda ssostni li:

i. l-kumpannija konvenuti ma kienux legittimi kontradditturi.
ii. il-gudizzju m'huwiex integru ghaliex ma kienux parti l-werrieta kollha ta' Philip Borg.

[12] *"Preliminarjament ukoll, din il-kawza giet intavolata kontra diversi entitajiet li ma humiex il-legittimi kontradditturi ghat-talbiet tal-attrici, filwaqt li thallew barra l-legittimi kontradditturi ghat-talbiet tal-attrici, ossia l-eredi l-ohra ta' Philip Borg. Ghalhekk ukoll qed tigi eccepita n-nuqqas ta' integrita' tal-gudizzju."* (fol. 61).

F’kull kaz pero’ il-qorti m’ghandix dubju li Rita Cassar hi l-legittima kontradittrici gialadarba qeghda tippretendi li ommha ghandha biss dritt li bhala uzufruttwarja tigbor il-frott tal-investiment u mhux ukoll il-kapital. F’dan il-kuntest l-attrici qeghda titlob dikjarazzjoni minghand il-qorti li ghandha *“…. Dritt li tirtira u tinkassa quddiem kull persuna bank u awtorita’ ohra kull somma ta’ flus kapitali u titoli ta’ fondi pubblici li jghatu lil zewgha l-mejjet Philip Borg u li huma soggetti ghall-uzufrutt favur taghha….”*. Talba li trid bilfors issir fil-konfront ta’ Rita Cassar gialadarba, bhala wahda mill-werrieta ta’ missierha qeghda toggezzjona li ommha tizbanka u taghmel uzu mill-kapital. Dan qieghed iwassal biex il-kumpannija li maghhom hemm l-investiment m’humiex jilqghu t-talba tal-attrici biex l-investimenti jigu trasferiti f’isimha.

L-attrici ghandha nteress li jkollha d-dikjarazzjoni kontemplata fl-ewwel talba tar-rikors guramentat, sabiex jekk ikollha ezitu pozittiv ghaliha tmur bis-sentenza ghand dawk il-kumpanniji li kienu konvenuti u li ghandhom fil-pussess taghhom kapital f’isem it-testatur, sabiex l-investiment li hemm jinqaleb f’isem l-attrici.

Fir-rigward tat-tieni talba issa li l-kumpannija konvenuti nhargu mill-process, giet ezawrita. Minn qari tat-talba hu altru milli evidenti li dik it-talba kienet diretta u setghet tintlaqa’ biss fil-konfront tal-kumpannija konvenuti u hadd iktar. Pero’ in vista tal-konsiderazzjoni li ghamlet il-qorti dwar l-ewwel talba ma jfissirx li Rita Cassar m’hijiex il-legittima kontradittrici u li ghandha tigi liberata mill-osservanza tal-gudizzju.

Ghal dawn il-motivi l-qorti qeghda tiddeciedi billi:-

1. **Tichad l-ewwel eccezzjoni ulterjuri;**
2. **Tichad it-tieni eccezzjoni ulterjuri;**

u tordna li jitkompla s-smiegh tal-provi. Spejjez a karigu ta' Rita Cassar.

< Sentenza In Parte >

--------------------------------TMIEM--------------------------------